
Innspill til NOU – Fellesskolens oppdrag og rammer

Et sitat fra tidligere skolekomitéarbeid minner oss om et grunnleggende ansvar:

«Og endelig har det vært maktpåliggende for komiteen å ta de nødvendige omsyn til barnas helse og arbeidskraft. Ut fra disse synspunkter har komiteen ikke funnet det forsvarlig å gå til et høgre timetall i klassene enn det som er oppført, og som noenlunde svarer til det timetall som var ført opp i forrige normalplan for landsskolen (...)»

Dette tankekorset bør fortsatt være et bærende premiss for utviklingen av fellesskolen. Selv om samfunnets behov for fellesarenaer som skole og SFO har endret seg, må barns helse og trivsel fortsatt ses i sammenheng med læringsutbytte og helhetlig utvikling. Skolehverdagen må organiseres med utgangspunkt i denne helheten – både i omfang og innhold.

Det er også avgjørende at vi slutter å fremstille danning og utdanning som to separate mål. Utdanning – forstått som det faglige og læringsmessige arbeidet – er en integrert og uunnværlig del av dannelsoppdraget. Det er ikke et alternativ til danning, men en forutsetning for den. Skolens eneste oppdrag er danning, og det er innretningen på og innholdet i læringsarbeidet som avgjør om dette oppdraget blir oppfylt.

Danningen skjer gjennom fagene, gjennom fellesskapet og gjennom måten vi lærer på. Derfor må utdanningens innhold og form utformes med dannelsoppdraget som ledestjerne – ikke som et separat hensyn.

Dette forutsetter også at det foreligger en faglig og didaktisk kanon. Vi må stille spørsmålet: Hva er det viktig at vi som samfunn har felles? Hva ønsker vi at framtidige borgere skal ha med seg? Felles referanser og en felles plattform gir oss et grunnlag for dialog og demokratisk deltakelse. Dette må gjenspeiles i læreplanene – vi må prioritere det viktigste først.

Skolen må gi mening – ikke bare være mer praktisk. Elevene går ikke på skolen bare for sin egen skyld, men for å bli en del av et større fellesskap. Kanskje bør vi heller enn å snakke om en «likeverdig skole», snakke om en forsvarlig skole – en skole der noe faktisk må læres, og der innholdet er begrunnet i samfunnets felles behov og ansvar.

Vi må også anerkjenne betydningen av asymmetri mellom lærer og elev. Elevmedvirkning er viktig, men noen har tatt det for langt. Læreren har et profesjonelt ansvar og en rolle som veileder og leder – dette må ikke undergraves i jakten på medvirkning.

Til slutt må vi utfordre den ofte forenkla koblingen mellom trivsel og læring. Må man trives først for å lære – eller kan læring i seg selv skape trivsel? Dette spørsmålet må nyanseres og utforskes i lys av forskning og praksis.